ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Τόμ. 9, Αρ. 6Β (2017)

Ο Σχεδιασμός της Μάθησης

Το MOOC or not to MOOC? Ταξιδεύοντας καινοτόμα στη γνώση με ένα MOOC του Mathesis

Χάριετ Σπάλα, Αδαμαντία Κωνσταίνος Σπανακά

doi: 10.12681/icodl.1356

https://epublishing.ekt.gr | **e-Εκδότης:** ΕΚΤ | **Πρόσβαση:** 28/04/2024 18:20:13

To MOOC or not to MOOC?
Ταξιδεύοντας καινοτόμα στη γνώση με ένα MOOC του Mathesis

To MOOC or not to MOOC?
Innovatively discovering knowledge while attending a MOOC by Mathesis Open Internet Courses Center

Σωτηρία-Χάριετ Σπάλα
Οικονομολόγος
Απόφοιτη ΔΕΟ
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
hspala@yahoo.com

Αδαμαντία Κ. Σπανακά
Καθηγήτρια-Σύμβολος
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
madspa@otenet.gr

Abstract
This article is about key aspects and processes of a MOOC (a Mass Open Online Course), through the experience and observations of a student who completed an open course through Mathesis Open Internet Courses Center.
The pedagogical principles that facilitated the student are highlighted in this exciting path to voluntary, ongoing and self-motivated pursuit of lifelong knowledge

Key-words: *MOOC, Mathesis, learning experience, lifelong knowledge*

Περίληψη
Το κείμενο αυτό συζητά βασικές πτυχές και διαδικασίες ενός MOOC, δηλαδή, ενός Μαζικού Ανοικτού Διαδικτυακού Μαθήματος, με αφορμή την καταγραφή του γνωστικού ταξιδιού μιας εκπαιδευομένης σε ένα MOOC του Κέντρου Ανοικτών Διαδικτυακών Μαθημάτων 'Mathesis'.
Ταυτόχρονα, προσπαθεί να αναδείξει τις παιδαγωγικές αρχές που διευκόλυναν την εκπαιδευόμενη σε αυτή τη συναρπαστική πορεία της προς την αέναη γνώση.

Λέξεις-κλειδιά: *MOOC, Mathesis, μαθησιακή εμπειρία, δια βίου μάθηση*

MOOC: μόδα εφήμερη ή διαχρονική;

Το κείμενο αυτό συνιστά μία πρώτη προσπάθεια συνεργασίας και μάθησης με αφορμή ένα MOOC. Γνωστός όρος σε κάποιους, άγνωστος για κάποιους άλλους. Μέσα από την εξήγησή του, όμως, και το μοίρασμα της εμπειρίας μας ως χρήστες ενός ποιοτικού MOOC πιστεύουμε πως θα προσελκύσουμε το ενδιαφέρον σας για να το δοκιμάσετε και εσείς.
Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.
Το ακρωνύμιο MOOC αναφέρεται σε εξ αποστάσεως μαθήματα που έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (Leontyev & Baranov, 2013· Yuan & Powell, 2013· Yousef et al., 2015· Πάντικ, 2017). Αυτά είναι:

- η Μαζικότητα (**M**assive), καθώς προσφέρονται μέσω του διαδικτύου και στην πιο απομακρυσμένη περιοχή του πλανήτη

- η Ανοικτότητα (**O**pen), ως προς την προσβασιμότητα στη γνώση, αλλά και τη δυνατότητα επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης όλων με όλους (εκπαιδευτικού –εκπαιδευομένου- εκπαιδευτικού υλικού)
- το ότι είναι Διαδικτυακό (**O**nline), αφού η παροχή του μέσω Internet διευκολύνει την άμεση άντληση πληροφοριών, αλλά και επαφών
- το ότι συνιστά Μάθημα (**C**ourse) με συγκεκριμένη ύλη, δομή, χρονοδιάγραμμα, αξιολόγηση ενδεχομένως και πιστοποίηση.

Τα χαρακτηριστικά αυτά και μόνο, αλλά και ο βαθμός σημαντικότητας που θα αποδώσει ο εκάστοτε δημιουργός σε καθένα από αυτά, διαφοροποιούν τελικά τα αναρίθμητα MOOCs που αυτή τη στιγμή παρέχονται διεθνώς.

Στο παρόν κείμενο θα εστιάσουμε στην περίπτωση της χώρας μας και δη στην περίπτωση του Κέντρου Ανοικτών Διαδικτυακών Μαθημάτων Mathesis (http://mathesis.cup.gr), που συμφωνα με την πρόσφατη Έκθεση Προόδου που δημοσιεύτηκε για τον μήνα Μάιο του 2017 στον προαναφερθέντα ιστότοπο, προσφέρει 14 MOOCs, με συνολικό αριθμό εγεγραμμένων φοιτητών τους 34.000.

Οι υπεύθυνοι του Κέντρου το αποκαλούν ‘πείραμα’ και μάλιστα οικονομικό, στοιχείο που αποδεικνύει πως «*οι οικονομίες κλίμακας μπορεί να είναι σημαντικές ακόμα και για μια μικρή χώρα, όπως η δική μας*» (ό.π.).

Αρκεί, δε, να σκεφτεί κανείς πως αυτό το Κέντρο ιδρύθηκε μόλις πριν από σχεδόν δύο (2) χρόνια (το 2015), καταγράφοντας μία σταθερή αύξηση τόσο των εγγραφών όσο και των εγγραφέντων που έχουν παρακολουθήσει με επιτυχία κάποιο από τα προσφερόμενα μαθήματα, σε σύγκριση πάντα με τα διεθνή πρότυπα: Mathesis 50% - EdX 8% (ό.π.).

Η εμπειρία μιας εκπαιδευόμενης στο Mathesis: Πώς ξεκίνησαν όλα;

Εν αρχή ην η εγγραφή! Και έτσι απλά ξεκίνησε η εγγραφή και πρόσβαση της εκπαιδευόμενης στην ελεύθερη πλατφόρμα του Mathesis, με την επιλογή ενός κωδικού και ενός λογαριασμού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email), καθώς και με την καταγραφή κάποιων άλλων τυπικών στοιχείων.

Στη σελίδα του μαθήματος, το οποίο είχε διάρκεια 7 εβδομάδων, υπήρχε σελίδα ανακοινώσεων με βασικές οδηγίες για την «πλοήγηση» στο μάθημα, την στοχοθεσία του μαθήματος, το υλικό του, τη συζήτηση και πληροφορίες σχετικά με την ατομική πρόοδο, η οποία δινόταν με διευκολυντικά για την εκπαιδευόμενη εικονικά γραφήματα. Σαφείς οδηγίες υπήρχαν και για τη βαθμολογία των κουίζ, καθώς δινόταν ανατροφοδότηση και σχολιασμός της σωστής σε κάθε περίπτωση απάντησης.

Κάθε μάθημα στηριζόταν σε επαγγελματικής λήψης βιντεοσκοπήσεις, με δυνατότητα κατεβάσματος των αρχείων τους στις προσωπικές συσκευές των εκπαιδευομένων. Στη διάρκεια αυτών των βιντεοσκοπήσεων εμβόλιμα εμφανίζονταν ερωτήσεις προς την εκπαιδευόμενη, προκειμένου να ελέγχει την πρόοδό της κατά τη διεργασία της αυτόνομης μελέτης της. Επιπλέον, προσφερόταν εργαλείο καταγραφής συμπερασμάτων, περίληψης και σχολίων από τους εκπαιδευόμενους μετά το τέλος της προβολής του αρχείου βίντεο, ενώ για την προβολή των βίντεο υπήρχαν δυνατότητες ελέγχου της ροής του από την εκπαιδευόμενη, όπως δυνατότητα επανάληψης, πλήρους οθόνης, επιβράδυνσης, διακοπής και παύσης. Όλα τα βίντεο ήταν κατηγοριοποιημένα για πιο εύκολη αναζήτηση.

Παράλληλα, υπήρχε η δυνατότητα συμμετοχής στον χώρο συζήτησης του μαθήματος για έκφραση τυχόν απορριών. Πράγματι, το 90% των απορριών της εκπαιδευόμενης λύθηκε, διαβάζοντας απλά τις προϋπάρχουσες ερωτήσεις και απαντήσεις συμφοιτητών, που είχαν περατώσει το μάθημα όσο ήταν ενεργοποιημένο βαθμολογικά.

Η πορεία προς τη γνώση

Η εθελοντική προσφορά, που διαφαίνεται σε όλη την πλατφόρμα του Mathesis, λειτουργεί αμφίδρομα, καθώς στη διάρκεια των μαθημάτων, υπήρχαν σημειώσεις – άρα πολύτιμο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή κειμένου- προς ανάκτηση από τους εκπαιδευομένους, αλλά και απομαγνητοφωνήσεις μαθήματος από προηγούμενους φοιτητές που ήδη είχαν παρακολουθήσει το μάθημα.

Η πρώτη εμπειρία της εκπαιδευόμενης ήταν αρκετά ενθαρρυντική, καθώς η πλοήγηση αποδείχτηκε ιδιαίτερα προσιτή και εύκολη και καθώς η αυτομελέτη δεν περιοριζόταν σε συγκεκριμένες ώρες πρόσβασης. Αυτό σημαίνει πως το μάθημα ήταν ανοικτό οποιαδήποτε στιγμή στον εκπαιδευόμενο, προκειμένου να το μελετήσει στον προσωπικό του ρυθμό και χρόνο. Η ευκολία πλοήγησης, το ενδιαφέρον του μαθήματος και οι ερωτήσεις αξιολόγησης, ενθάρρυναν την εκπαιδυεόμενη να συνεχίσει να σπουδάζει στο Mathesis μέχρι και φέτος (το 2017), λαμβάνοντας μέρος σε ακόμη 6 μαθήματα, 2 Φιλοσοφίας, 3 Ιστορίας και 1 Προγραμματισμού. Και συνεχίζει ακάθεκτη!

Η αξία της μη τυπικής μάθησης

Στο πέρας κάθε μαθήματος με βαθμολόγηση, το Mathesis προσφέρει αφιλοκερδώς βεβαίωση με το όνομα του διδάσκοντα (που σε όλα τα MOOCs του δραστηριοποιούνται αναγνωρισμένοι ακαδημαϊκοί), τον τίτλο του μαθήματος, τη διάρκεια και την τελική βαθμολογία που έλαβε η εκπαιδευόμενη μετά από κάθε περάτωση μαθήματος. Από τα 7 συνολικά MOOCs που παρακολούθησε η εκπαιδευόμενη εκ των οποίων τα δύο ήταν αυτομελέτη, στα υπόλοιπα 5 έλαβε ως μέσο όρο βαθμολογίας 81,4%, με άριστα το 100%. Βαθμός σαφώς άνω του μετρίου και για την ίδια την εκπαιδευόμενη εξαιρετικός, αν λάβουμε υπόψη ότι δεν διέθετε στα συγκεκριμένα θέματα των MOOCs προχωρημένες προϋπάρχουσες γνώσεις, πέραν των σχολικών γνώσεων που είχε λάβει προ ετών ως μαθήτρια.

Επιπρόσθετα, το γεγονός ότι της παρέχεται μια βεβαίωση που πιστοποιεί πως όντως παρακολούθησε τα μαθήματα αυτά, έστω και αν και δεν πιστοποιούνται ακαδημαϊκές γνώσεις, έχουν προστεθεί στο βιογραφικό της σημείωμα, το οποίο ενισχύει περαιτέρω, αποδεικνύοντας το ευρύ πεδίο των ενδιαφερόντων της, αλλά και δίνοντάς της την ικανοποίηση ότι κατάφερε να αποκτήσει γνώσεις υψηλού επιπέδου που επεκτείνουν τελικά, όχι μόνο τον τρόπο σκέψης της, αλλά και τους ορίζοντές της. Με αυτό τον τρόπο, ο ελεύθερός της χρόνος διατέθηκε με μεγάλη ευχαρίστηση σε μια δημιουργική, θετική και ενεργητική διεργασία μάθησης νέων γνωστικών αντικειμένων.

Τελικά, *to MOOC or not to MOOC*?

Η απάντηση σε αυτό το φιλοσοφικό ερώτημα σαφέστατα είναι: ΝΑΙ, ειδικά όταν πρόκειται για μία δωρεάν προσφορά ακαδημαϊκών μαθημάτων υψηλής ποιότητας στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, μιας χώρας που οικονομικά αυτή τη στιγμή νοσεί.

Εξάλλου, αυτός ήταν ο αποκλειστικός εξ αρχής στόχος του Κέντρου Ανοικτών Διαδικτυακών Μαθημάτων Mathesis: η δημιουργία και δωρεάν προσφορά σε φοιτητές, επαγγελματίες, επιστήμονες, αλλά και σε ένα ευρύτερο κοινό, διαδικτυακών μαθημάτων υψηλού επιπέδου ποιότητας, βασισμένων στα καλύτερα διεθνή πρότυπα, με την υποστήριξη του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος.

Και πότε σταματά αυτό το ταξίδι στη μάθηση;

Ποτέ! Η συγκεκριμένη εκπαιδευόμενη έχει ολοκληρώσει ήδη επιτυχώς 7 MOOCs και συνεχίζει ακάθεκτη, προσδοκώντας σε νέα γνωστικά αντικείμενα (ακόμη και αν αυτά

αφορούν στην κβαντική φυσική, δηλαδή, σε μηδενικές σχετικές προϋπάρχουσες γνώσεις από πλευράς της).
Το τελικό συμπέρασμα είναι : «Γηράσκουμε δ΄αιεί πολλά διδασκομένοι» γιατί η συνεχής μάθηση είναι από μόνη της ένα ασταμάτητο περιπετειώδες ταξίδι ζωής!

Βιβλιογραφία

Leontyev, L. & Baranov, D. (2013) Massive Open Online Courses in Chemistry: A Comparative Overview of Platforms and Features. *Journal of Chemical Education, Vol 90*, pp. 1533−1539.

Πάντικ, Η. (2017). Τα Μαζικά Ανοικτά Διαδικτυακά Μαθήματα (MOOCs) στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Δυνατότητες και Προοπτικές στην Ελλάδα. (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πάτρα.

Yousef, A. M. F., Chatti, M. A., Schroeder, U. & Wosnitza, M. (2015). A Usability Evaluation of a Blended MOOC Environment: An Experimental Case Study. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*. *Volume 16*, Number 2.

Yuan L., & Powell, S. (2013). *MOOCs and Open Education: Implications for Higher Education*. UK: JISC CETIS. Ανακτήθηκε 20 Αυγούστου, 2017, από http://publications.cetis.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/MOOCs-and-Open-Education.pdf